

Motion till riksdagen 2009/10:Ju269

av **Magdalena Andersson (m)**

Samtycke vid sexualbrott

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om lagstiftning med krav på samtycke.

Motivering

Våldtäkt och sexuella övergrepp är något av det mest kränkande en människa kan utsättas för, oavsett om förövaren är en främmande person eller någon som finns i ens närhet. Känslan av skuld, förlorad självrespekt och fysisk integritet finns hela tiden där.

Sex är och ska vara någonting fint mellan två personer som är överens. Det ska vara brottsligt att tvinga sig till det utan medgivande. Därför krävs en lagändring som fastslår detta och som visar att människor oavvisligen har rätten till sin egen kropp och att ett medgivande är en förutsättning för samlag.

Europadomstolens s.k. Bulgariendom för några år sedan startade en debatt också i Sverige om ett införande av en våldtäktsbestämmelse i lagen baserad på bristande samtycke. Målet gällde en anmälan om våldtäkt i Bulgarien där en 14-årig flicka hävdade att hon hade blivit våldtagen av två män, 20 och 21 år gamla. En förundersökning inleddes men avskrevs med motiveringen att det inte hade visats att de båda männen hade använt våld eller hot. Det hade inte heller visats att flickan vid tillfället hade gjort motstånd eller försökt tillkalla hjälp.

Vid prövning i Europadomstolen hävdade flickan att rättssystemet i Bulgarien inte kunde anses ge ett tillräckligt effektivt skydd mot våldtäkt och andra sexuella övergrepp eftersom åtal endast kom i fråga i sådana fall där offret gjort aktivt motstånd. Europadomstolen framhöll i domen att medlemsstaterna har en positiv skyldighet att införa lagstiftning som effektivt bestraffar våldtäkt och att tillämpa denna lagstiftning på ett effektivt sätt genom brottsutred-

Fel! Okänt namn på

ningar och åtal. Domstolen noterade vidare att det tidigare, enligt olika länders lagstiftning om våldtäkt, krävts bevis om att gärningsmannen utövat fysiskt våld och att offret gjort fysiskt motstånd, men att detta krav efter hand övergivits i europeiska länder. Domstolen konstaterade i stället att bristande samtycke nu används som grundläggande kriterium när frågan om våldtäkt prövas. Det var fallet såväl i länder som valt att utforma sin lagstiftning med direkt krav på bristande samtycke som i länder som valt en utformning med krav på våld och hot. Mot bl.a. den bakgrunden sammanfattade domstolen att medlemsstaternas positiva skyldighet enligt konventionen numera får anses innebära en skyldighet att kriminalisera och effektivt lagföra sexuella handlingar som utförts utan samtycke även om offret inte gjort fysiskt motstånd.

Regeringen har utsett en särskild utredare som ska utvärdera tillämpningen av 2005 års sexualbrottsreform. Syftet är att följa upp och undersöka hur bestämmelserna har fungerat i praktiken och om reformens syften har uppnåtts. Utvärderingen ska särskilt fokusera på våldtäktsbrottet och de särskilda straffbestämmelserna om sexualbrott mot barn samt hur tillämpningen i dessa avseenden har fallit ut och i denna del särskilt se över begreppet hjälplöst tillstånd. Utredaren ska också utreda och ta ställning till om det nuvarande kravet på tvång som grund för straffansvar för våldtäkt bör ersättas med ett krav på bristande samtycke. Utredaren ska även analysera frågan om Sveriges tillträde till Europarådets konvention om skydd för barn mot sexuell exploatering och sexuella övergrepp och vilka lagändringar som i så fall kan krävas.

Min uppfattning är att en genomtänkt och väl formulerad våldtäktsbestämmelse av innebörd enligt ovan kan få positiva följder. Förtydliganden kan t.ex. göras rörande innebörden av befintliga beviskrav. Det är dessutom möjligt att en sådan reglering kan leda till ökad anmälningsbenägenhet och i slutändan fler fällande domar. Även om inte lagstiftning kan råda bot på våldtäkter och sexuella övergrepp, det kommer att ta lång tid att nå dit, ger lagstiftning om samtycke samtidigt en tydlig signal om samhällets syn på våldtäkt och sexualbrott. Därför bör lagstiftning rörande sexualbrott innehålla en bestämmelse om samtycke.

Stockholm den 1 oktober 2009

Magdalena Andersson (m)